

Šiame numeryje:

Epidemiologijos žinios Lietuvoje 1 p.

Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, Pasaulio sveikatos organizacijos naujienos 4 p.

Renginiai 4 p.

Vienu sakiniu 5 p.

Leidiny Nr. 47

2019 m.

Redakatoriaus žodis

Tai 2019 metų pirmo ketvirčio aktualijoms skirtas ULAC biuletėnis. Jame dalinamės sergamumo užkrečiamosiomis ligomis tendencijomis, informuojame apie aktualius naujus teisės aktus, tarptautinių organizacijų pranešimus, leidinius bei vykčius renginius ar ULAC iniciatyvas. Praėjusiais metais Europoje sustiprėjusi tymų epidemijos banga š.m. pirmąjį ketvirtį pasiekė Lietuvą. Jau sausį fiksuoti pirmieji susirgimai tymais, o per tris mėnesius susirgimų skaičius Lietuvoje padidėjo iki 332. Efektyviausias būdas suvaldyti skiepais valdomos infekcijos protrūkį - kuo skubiau skiepyti visus imlius tymams asmenis.

Maloniai kviečiame skaityti ir stiprinti savo informuotumą apie užkrečiamųjų ligų profilaktiką.

Prof. dr. Saulius Čaplinskas
Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro direktorius

Epidemiologijos žinios Lietuvoje

Dėl HBsAg pradėtos nemokamai tirti nėščiosios

Visoms nėščiosioms pirmąjį nėštumo trimestrą rekomenduojama patikrinti dėl virusinio hepatito B. Kraujo tyrimas dėl hepatito B viruso anti-

geno (HBsAg) yra nemokamas nuo 2019 m. sausio 1 d. visoms nėščiosioms. Išlaidos apmokamos iš PSDF biudžeto. [Plačiau...](#)

Nuo pneumokokinės infekcijos nemokamai gali pasiskiepyti daugiau rizikos grupių asmenų

Nuo 2019 m. sausio 1 d. papildytas rizikos grupėms priklausančių asmenų sąrašas, kurie valstybės

lėšomis skiepijami nuo pneumokokinės infekcijos. [Plačiau...](#)

užsuk į mūsų kanalą

prisijunk prie mūsų

facebook

Įsigaliojo nauja 673 įsakymo redakcija

Nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja SAM įsakymo Nr. 673 „Dėl Privalomojo epidemiologinio registravimo, privalomojo informacijos apie epidemiologinio registravimo objektus turinio ir informacijos privalomojo perdavimo tvarkos patvirtinimo“ redakcija. Įsakymu pakeistas užkrečiamųjų ligų, registruo-

jamų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigose, sąrašas, privalomai registruojamų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigose išaugintų ir kitais tyrimo metodais nustatytų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų sąrašas, informacijos teikimo apie atvejus laikas ir kt. [Plačiau ...](#)

Sausį Lietuvoje užregistruoti šeši tymų atvejai

Per sausio mėn. Lietuvoje užregistruoti šeši tymų atvejai - trys atvejai Visagine, du – Vilniuje (iš kurių vienas įvežtinis iš Ukrainos) ir vienas – Kauno rajone. Susirgo 4 suaugę asmenys, du – vaikai. PSO duomenimis, pernai (2018 m.) per dešimt mėne-

sių Europoje tymais susirgo 59 571 žmogus. Daugiausia tymų atvejų Europoje užfiksuota Ukrainoje, Serbijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Graikijoje, Rusijoje, Sakartvele, Rumunijoje, Vokietijoje ir kt. šalyse. Dauguma susirgusiųjų – neskiepyti. [Plačiau ...](#)

ŽIV plitimas pristabdytas – pernai naujų atvejų nustatyta žymiai mažiau nei užpernai

2018 m. Lietuvoje užregistruota 160 naujų užsikrėtimo ŽIV atvejų, iš kurių 118 vyrų ir 42 moterys (2017 m. – 263). Pagal užsikrėtimo būdą kas antras (83) ŽIV infekcija užsikrėtė per lytinius santykius, trečdalis (54) – per narkotikų vartojimą ir 15,7 proc. (23) užsikrėtusiųjų plitimo būdas nenustatytas.

Nežiūrint besikeičiančių ŽIV plitimo kelių, ŽIV plitimo prevencija tarp narkotikus vartojančių asmenų Lietuvoje išlieka ir toliau labai aktuali, ypač įkalinimo įstaigose. Iš viso iki šių metų sausio 1 d. Lietuvoje ŽIV infekcija diagnozuota 3172 asmenims. [Plačiau ...](#)

Į Lietuvą atvykusiam Ukrainos piliečiui nustatytas hepatitas A

Pirmas virusinio hepatito A (VHA) susirgimo atvejis š. m. vasario mėn. buvo patvirtintas Ukrainos piliečiui, sausį atvykusiam į Lietuvą pagal darbo sutartį ir gyvenančiam apgyvendinimo įstaigoje.

Antras VHA atvejis užregistruotas sąlytį su sergančiuoju turėjusiam asmeniui. Epidemiologinio tyrimo duomenys leidžia manyti, kad pirmasis ligonis VHA galėjo užsikrėsti Ukrainoje. [Plačiau ...](#)

Tuberkulino mėginiai padėjo išaiškinti 30 tuberkulioze susirgusių vaikų Lietuvoje

2018 m. Lietuvoje tuberkulino mėginiai padėjo išaiškinti 30 tuberkulioze (TB) susirgusių vaikų. Pernai tuberkulino mėginys (TM) buvo atliktas 68 proc. vaikų, kuriems jis turėjo būti atliktas.

Kaip ir kiekvienais metais, daugiausia tuberkuliozės atvejų diagnozuota vaikams, kurie bendravo su sergančiais tuberkulioze artimoje

aplinkoje – 16 atvejų, iš jų – 1 atviros TB formos. Penki susirgimo TB atvejai diagnozuoti vaikams, kurie dažnai serga viršutinių kvėpavimo takų ligomis; po 3 ligos atvejus nustatyta 7 m. amžiaus vaikų grupėje iš socialinės rizikos šeimų ir vaikų, gyvenančių sutrikusio vystymosi kūdikių namuose, vaikų globos namuose, internatuose, pensionatuose, grupėse. [Plačiau...](#)

Patvirtinta nacionalinė imunoprofilaktikos programa

Patvirtinta Nacionalinė imunoprofilaktikos 2019 – 2023 metų programa. [Plačiau...](#)

Per pirmą ketvirtį Lietuvoje užregistruoti 332 susirgimai tymais

ULAC duomenimis, per pirmą 2019 m. ketvirtį, užregistruoti 332 susirgimai tymais, iš kurių apie penktadalis vaikams. [Plačiau ...](#)

Septyni įgimto sifilio atvejai

Per penkis metus (2013–2017 m.) Lietuvoje sifilis diagnozuotas 79 nėščiosioms bei gimė septyni vaikai, kuriems diagnozuotas įgimtas sifilis. [Plačiau ...](#)

Medicininės kaukės gali sumažinti infekcijų plitimą

Medicininį kaukių efektyvumą užtikrina tik taisyklingas jų naudojimas [Plačiau ...](#)

Parengta ataskaita apie ŽIV/AIDS/LPI veiksmų plano įgyvendinimą 2018 m.

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras parengė ŽIV/AIDS ir LPI profilaktikos ir kontrolės 2018–2020 metų veiksmų plano įgyvendinimo ataskaitą už 2018 metus.

Siekiant užtikrinti stabilų visuomenės informavimą apie ŽIV/AIDS ir LPI profilaktiką savivaldybių VSB kartu su nacionalinėmis, ugdymo ir kitomis įstaigomis bei NVO organizavo konkursus, viktorinas, socialines akcijas, Pasaulinės AIDS dienos minėjimą – iš viso 2 656 renginius, iš kurių didžiausio dėmesio susilaukė ULAC inicijuotas protų mūšis „AIDS – geriau žinoti“ (34 tūkst. dalyvių). Plėtojant jaunimo informavimo ir

konsultavimo veiklą, kaip išvengti ŽIV/AIDS ir LPI, įrodymais pagrįstą informaciją įsisavino ir saugesnės lytinės elgsenos įgūdžius įgijo virš 46 tūkst. jaunosios kartos atstovų. Vykdam įvairių sektorių specialistų kvalifikacijos tobulinimą ŽIV/AIDS/LPI diagnostikos, gydymo, stebėsenos, profilaktikos ir kontrolės srityse, suorganizuoti 26 kvalifikacijos tobulinimo renginiai, kuriuose tobulinosi virš 3 tūkst. specialistų. Informaciją apie ŽIV/AIDS/LPI profilaktikos ir kontrolės priemonių vykdymą 2018 m. pateikė 87 įstaigos, institucijos bei NVO sektoriaus atstovai.

Ataskaita apie žemo slenksčio paslaugas 2018 m. Lietuvoje

ULAC duomenimis, 2018 m. Lietuvoje žemo slenksčio paslaugas teikė 13 žemo slenksčio paslaugų kabinetų (ŽSK). Lyginant 2018 m. ir 2017 m.: bendras apsilankymų ŽSK skaičius išliko stabilus, 20 proc. sumažėjo naujų klientų, išdalinta dešimtadaliu (10,7 proc.) daugiau prezervatyvų, trečdaliu (29,8 proc.) daugiau tvarsliavos, daugiau kaip 40 proc. sumažėjo higienos ir žaizdų perrišimo paslaugų, beveik 9 proc. padidėjo konsultavimo ir informavimo paslaugų, 3,2 proc. sumažėjo tarpininkavimo paslaugų,

atrankinių greitųjų ŽIV testų atlikta beveik dešimtadaliu mažiau (atitinkamai: 3 244 ir 3 569). Pastaraisiais metais stebima tendencija, kai ZSK švirkštų išdalijama daugiau nei surenkama - 2018 m. išdalinta 241 953 švirkštai, o surinkta 9 tūkst. mažiau (232 860). Tai rodo, kad didelė dalis panaudotų švirkštimosi priemonių lieka nesurinktos, dėl ko teršiama aplinka ir auga pavojus visuomenės sveikatos saugai. ŽSK paslaugų ataskaita pateikta suinteresuotoms institucijoms bei SAM.

Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, Pasaulio sveikatos organizacijos naujienos

- JK plinta antibiotikams atspari gonorėja. [Plačiau ...](#)
- Zoonozių sukėlėjų atsparumas antimikrobinėms medžiagoms ir toliau didėja. [Plačiau ...](#)
- Virusinis hepatitas A - paskelbta ECDC metinė epidemiologinė ataskaita už 2017 m. [Plačiau ...](#)
- Trichineliozė - paskelbta ECDC metinė epidemiologinė ataskaita už 2017 m. [Plačiau ...](#)
- Pasiutligė - paskelbta ECDC metinė epidemiologinė ataskaita už 2017 m. [Plačiau ...](#)
- Tuberkuliozė Europoje. [Plačiau ...](#)
- Tymai Europoje - PSO Europos regione 2018 m. paskiepyta daugiau vaikų nuo tymų nei bet kada anksčiau, tačiau pažanga tarp šalių buvo nevienoda ir 2018 m. tymų virusas paveikė rekordinį skaičių žmonių. [Plačiau...](#)
- PSO paskelbė Pasaulinę gripo strategiją 2019 - 2030. [Plačiau...](#)
- PSO paskelbė naujas rekomendacijas apie dauginio TB atsparumo gydymą. [Plačiau...](#)
- PSO rekomenduoja siūlyti preekspozicinę ŽIV profilaktiką (PrEP) visiems, kurie rizikuoja užsikrėsti ŽIV infekcija. [Plačiau...](#)
- Vaistams atsparūs tuberkuliozės štamai gali tapti dominuojančia tuberkuliozės forma Europoje. [Plačiau...](#)
- 2019 kovą 22 ES šalys pranešė apie registruotus susirgimus tymais. Iš viso per pirmąjį ketvirtį ES šalyse nustatyti 1548 susirgimai tymais. Susirgimų tymais daugėjo Prancūzijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje, Vokietijoje. [Plačiau...](#)
- Svarbiausi PSO Europos regiono renginiai 2019 m. [Plačiau...](#)

Renginiai

Europos gimdos kaklelio vėžio prevencijos savaitė

ULAC duomenimis, 2018 m. nuo ŽPV infekcijos pirmą dozę buvo paskiepyta daugiau mergaičių nei užpernai: atitinkamai 11 220 ir 9 765 mergaičių; antra doze – 11 442 (2017 m. - 5 441). Lietuvoje nuo 2016 m. rugsėjo visos 11 metų mergaitės nemokamai skiepijamos nuo ŽPV

infekcijos. Vakcinacijos schemą sudaro dvi vakcinacijos dozės, tarp kurių turi būti ne trumpesnė kaip 6 mėn. pertrauka.

Skiepijant ŽPV vakcinomis, galima išvengti iki 75 proc. visų gimdos kaklelio vėžio atvejų. [Plačiau ...](#)

Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp ULAC ir LID

ULAC stiprina bendradarbiavimą su Lietuvos infektologų draugija – atitinkamą bendradarbiavimo sutartį pasirašė Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro direktorius, profesorius, medicinos moks-

lų daktaras Saulius Čaplinskas ir Lietuvos infektologų draugijos prezidentė, gydytoja infektologė, medicinos mokslų daktarė Danguolė Važnaisienė. [Plačiau](#)

Europos retųjų ligų diena

Paskutinę vasario dieną pasaulyje minima Europos retųjų ligų diena. Dauguma retųjų ligų yra genetinės, tačiau Europoje joms priskiriamos ir kai

kurios užkrečiamosios ligos, ypač retos įvežtinės, kuriomis užsikrečiama keliaujant. [Plačiau ...](#)

Pasaulinė tuberkuliozės diena

Kas trečią dieną Lietuvoje nuo tuberkuliozės miršta žmogus.

Pasaulinės tuberkuliozės dienos, kuri minima kovo 24 d., išvakarėse Užkrečiamųjų ligų ir

AIDS centras primena, kad tuberkuliozė - išvengiama ir išgydoma liga. Tarp šiomet Lietuvoje susirgusiųjų tuberkulioze – ir du kūdikiai. [Plačiau ...](#)

Nauja ULAC iniciatyva „ABC apie TB“

Pažymint Pasaulinę tuberkuliozės dieną, ULAC medikai pakvietė ugdymo įstaigas dalyvauti iniciatyvoje „ABC apie TB“, kuria siekiama didinti

moksleivių raštingumą tuberkuliozės prevencijos klausimais. Nauja iniciatyva subūrė per 500 ugdymo įstaigų. [Plačiau ...](#)

Parodoje „Sveikata 2019“ – dėmesys ir užkrečiamosioms ligoms, ir jų profilaktikai. [Plačiau ...](#)

Atsakymai apie tyms medikams - ULAC organizuota tiesioginė vaizdo transliacija. [Plačiau...](#)

ULAC padėjo apie užkrečiamąsias ligas visuomenę informuojantiems žurnalistams. [Plačiau..](#)

Vienu sakiniu

8 dalykai, kuriuos turime žinoti apie pandemiją gripą - PSO. [Plačiau...](#)

10 dalykų, kuriuos reikia žinoti apie migrantų ir pabėgėlių sveikatą - PSO. [Plačiau...](#)

Daugiau kaip pusė (54 proc.) visų mirčių (56,9 mln.) pasaulyje buvo dėl 10 svarbiausių priežasčių - PSO statistika. [Plačiau...](#)

Europos regione kiekvieną valandą 30 žmonių diagnozuojama tuberkuliozė. [Plačiau...](#)

ES/EEE šalyse gali gyventi apie 5,6 mln. žmonių, sergančių lėtiniu hepatitu C - ECDC įvertimai. [Plačiau...](#)